

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izveniši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraja. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristo stopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

0 ultramontanizmu.

(Dalje.)

Kljubu svoji nenaravnosti pak ima ultramontanska stranka še pomenljivo moč in nij brez nevarnosti za današnjo državo. Velika zgodovinska preteklost, na katero se sklicuje, daje jej veljavnost, ki ne mika in ne prevladuje samo ljudij, ki so k romanu nagneni, nego ima tudi na različne ljudske razrede mogočen upliv. Institucija cerkve z dobro urejeno hierarhijo, z naučeno podložnostjo župnikov proti škofom, škofov proti papeški kuriji, z mnogobrojnimi, po vseh deželah nastavljenimi redovi, ki zopet služijo edinstvenemu regimentu, in zdaj duhovenstvo samo kontrolirajo ter pikajo, zdaj posamezne posvetnjake pridobivajo, se skrivnostnimi zdravili in z umetelnostjo, uplivati na ozkosrčnost, kazaje nevarnosti smeti — vse to ultramontanstvu preskrbuje skoraj povsod dobrovoljno podpiranje ter mu je sigurno zavetje pred državno oblastjo. Ultramontanska stranka zna versko čuvstvo ljudij, posebno žensk, umeteljno vzbujati ter v svojem smislu ubrati in tako poganja njena moč korenine v globlino človeške duše ter tako vleče ná-se obilico močij in strastij. Nje nij lahko napasti, ker zasmehuje orožje pameti ter zaničuje sredstva države. Tudi postave npravnosti in humanitete jej malo veljajo, ako se jej zdi, da so z njenimi interesi v konfliktu. Opravičuje se vedno z resnično ali hlinjeno vero na svojo božjo pravico. Ona je vztrajna v svojem principu, brezobzirna v sredstvih, smela v svojih ciljih. Dobro je organizirana in daleč razširjena in zares nevarna moč. Ona deluje zdaj skrivaj po oslepljenih ženskah na slabotne močje, zdaj javno s pomočjo fanatizirane mase. Plazi se posebno v kroge

višje družbe, ter ima velik del plemstva v oblasti, obrača si skrite slabosti in tajne grehe mogotcev na dobro, da utrdi svojo oblast nad njimi. Zadnjih dvajset let, zlasti od l. 1851 je skoraj po vseh evropskih deželah močno napredovala. Ona agira kot vesoljna stranka, in večkrat se jej posreči, da premaga protivje posebnih državnih strank s težo svetovne oblasti.

Kaj je sad njenih zmag, kaj upliv njene napredovanja? Zgodovina nas o tem ne pušča v dvomu. Povsodi, kjer jih vidimo, na Francoskem in v Italiji, v Belgiji in v Švajci, v Avstriji in v Nemčiji, povsodi so ultramontanci tisti. Dokler sega moč ultramontanizma, dotlej se duh naroda temni, splošna ljudska omika zavira, omika višjih razredov se pridi v duhovensko vajeenje, gospodarstveni in tehnični napredek se podkopaže ter zvezuje, v familije se seje nemir in nezaupnost, samozaupanje narodov se šibi ter ponižuje, vsako svobodno gibanje duha se tlači, vednost se čini za dekle cerkveno, državi se jemlje moževska moč ter se ona deva ob veljavo, moderno življenje se usmradi, ter se zadušuje. Samo redovi in kloštri bogaté, samo višje duhovenske oblasti se krepé, ljudstvo uboža, kultura se pustoši, država hira. Katoliška vera sama izgublja veljavo, izgublja upliv na vse ne-ultramontanske dele naroda in katoliška cerkev mora se pokoriti za napake onih, ki so se jej vsilili za predborilce in voditelje.

Kako priti v okom tej nevarnosti? Dokler ultramontanska stranka državnega pravnega reda ne žali, ne sme jej državna oblast in ne more jej nasprotovati. Moderna država daje tudi zmoti svobodo, ter ne

tlači nikdar religiozne vere, tudi ne, ako jo ima za prazno vero. Da bi država ultramontance kot take proganjala, da bi je postavim pošiljal v eksil, bilo bi to v protislovju s humanim duhom in pravno zavestjo moderne države same, akopram principijalno v soglasji s sistemem rimokatoliške cerkve srednjega veka, ki je iztrebljevala in morila vsakovrstne drugoverce. S tem pa nij rečeno, da je tudi prepoved jezuitskega reda in da se jezuiti ne pripuščajo k funkcijam v cerkvi in državi, — da je to neopravičeno. Kajti jezuitovski red je notorično kot državi sovražna moč organiziran, ter posluša slepo — tudi nasproti vsakemu državnemu redu — zapovedi svojih generalov.

Tudi se ultramontanci kot taki principijalno ne smejo izključevati od služeb in uradov v državi in po občinah. A previdnosti je treba, ako se ultramontansko mislečim osobam zaupajo politični uradi. Moderna država postavlja kozla v zelnik za čuvaja, ako politično vodstvo ultramontancem prepušča. Ultramontanska stranka je vsled svoje nature in tendencije za moderno državo stranka, ki nij zmožna, da bi vladala, ona mora v moderni državi biti opozicijska stranka.

Jako škodljiva je v boji z ultramontanstvom bojazljivost in vsako principijalno obotavljanje na strani državne oblasti. Ultramontanizem je v svojih idejah sicer omejen, na svojih potih kratkoviden, a ob enem pa trdno misli, da je njegova stvar velikanska in sveta. Zmirom je torej pripravljen, ako zapazi nesigurnost v ravnanji države, sklepati, da imajo vodeči državniki slabo vest, ali da so slabotni, in to sklepanje osrčuje stranko ter jo draži, da sile še bolj napenja.

Listek.

Kantorčica.

Roman s pogorskega zakotja.

(Češko spisala Karlina Světla; poslovenil Franjo Tomšič.)

(Dalje.)

„Prav ker mi je na vas ležeče, nečem, da bi k meni hodili po besedice kakor tat. Da boste vedeli, koliko pri meni veljate, tedaj se ne bodem bala več domače nesloge. Imate prav; dosti sem uže dedčeka poslušala, zdaj bodem zopet vas poslušala. Še denes, takoj zdaj ko se bode vrnil iz cerkve od maše, bodem stopila k njemu ter mu porečem, da hočem, da nas očitno obiščete, kadar se vam ljubi, če tudi vsak dan. Vi še zdaj temno na me gledate? Nečete, da bi dedčeka prosila? Pa saj ga ne bodem prosila; mu bodem le povedala, kaj se bode

zgodilo in on mi mora dovoliti. Saj uže nijsem več otrok; tudi vem, kaj hočem, kaj more in ne more, kaj smé in kaj ne smé biti.“

In naklonivši se k Otiku mu izpulil spoštljivo las z levega senca.

„Ta las denem zavoljo boljše gotovosti v kukalo pri naših sobnih vratih,“ sporoči mu nežno; „povleče vas k nam brez volje in proti volji vaši, boste moral k nam priti, če se dedček še tako na vas srdi. Prišla vas bodem v kratkem na betlehem povabit.“

Te besede je tako ljubeznjivo izrekla, da Otik nij vedel kaj početi v pijanosti svojega zaljubljenega srca; hotel jo je k sebi pritisniti, ali pogledala ga je tako veličastno in nedolžno, da se mu je zdelo, ko bi jo objel, da bi jo oskrnil. Oklenil je torej roke mesto okolo njenega pasu, okolo črešnje, katero je ona čestila, da bi zmila s sebe brepenenje po njem ter jo poljubil tam,

kjer je slonela Enefina glava, ko jo je tresla ter so kapali z nje biseri in demanti.

Ko je stopila Enefa v sobo, bil je dedček uže iz jutranjega izleta nazaj; denes je čisto drugače gledal kakor zadnje dni — le enkrat nij zakašljaj.

„Pripravi si smetane, denes popoldne pride sem Mrakotova s sinom na betlehem; povabil sem ju gredoč v cerkev“, oznanil vnučici.

Enefa nij verjela svojim ušesom. Kaj se je na enkrat s dedčekom zgodilo, da je sam v hišo povabil tega, pred katerim jo je tako ostro varoval?

„Rekel sem gospodarici, naj prideta na čašico kave; ali zdaj še le mi je na misel prišlo, da sem te v zadrege pripravil. Nemamo posode za to. Ko pojde Jenik tja, sporoči jej po njem, naj nam posodi kakor žličice in kar je družegá treba.“

Poleg tega se morajo ultramontanci še odgojiti za moderno državo, ki jim stoji nasproti kot nekaj tujega, nerazumljivega, in zato je tem potrebnije, da si moderna država izterja od njih spoštovanje. Ultramontanci torej potrebujejo strogega, ostrega pravnega izvrševanja moderne države, ki je krepko, železno silo mora, da se postavi podredé in da na njene meje pazijo, kot na duševno državodstvo, ki jim polagoma razjasni, da je možki državni duh jačji nego ženski cerkveni, ter jim torej i avtoriteto države v drugi luči kaže, kakor so sami pričakovali. Ultramontanska stranka je zgodovinsko zaostala za modernim dušnim in državnim razvijanjem. Zato ravno pa jej mora državna odgoja priti na pomoč ter nadomestiti, kar je cerkvena odgoja zanemarila.

(Konec prihodnjič.)

Politični razgled.

Notranje dežele

V Ljubljani 18. septembra.

Ko je češki cesarski namestnik odpiral deželni zbor, je pozdravljal „došle patrijotične moči“ ter hvalil pogumnost mladočeških poslancev, češ, da treba srčnosti navzoč sumničanju in obrekovanju nasprotnikov, a da to srčnost daje prava ljubav do domovine, pa samostojno prepričanje. — Potem je prebral namestnik neko spomenico mladočehov, v kateri pravijo, da se držé češkega državnega prava in narodnosti, ter izrekajo nadejo, da do bodo drugove v deželnem zboru, ki bodo navdušeni od svobode in enakosti vseh državljanov, z njimi vred trudili se, da se sodelovanjem vseh liberalnih življenj doseže se pravi, splošni napredek ter ustanovi prava, trajna svoboda narodov. Mnogokratni „vyborné“ so se čuli.

Staročeški listi strastno napadajo sedem mladočeških poslancev, ki so v deželni zbor stopili, imenovaje jih izdajalce in zmerjaje jih z vsakovrstnimi priimki.

Tirolsko-italijanska liberalno-narodna stranka je sklenila v shodu v Trientu, da se imajo njeni poslanci tirolskega deželnega zbora udeležiti. Zato bodo dozdani poslanci, ki se niso udeležili, mandate položili in jih prepustili drugim, katerim se ne bode mogla nedoslednost očitati. — Torej tudi tirolski narodno-liberalni Italijani so izpoznali, da pasivna politika nij koristna. Zanimivo je, da ultramontanski „Vaterland“ tirolske Trentince hvali, ka pojdejo v deželni zbor, v isti sapi pa pogublja Mladočehe, ki so isti korak storili.

„Ne, tega storim,“ reče Enefa določno; „naše rožaste kupice so sicer proste, naše žličice le cinjaste, pa so čiste in cele — nikomur se nij treba studiti z njimi jesti. Kakor je pri nas navada, tako bode, sprejeli bodemo goste srčno, pa brez okoliščin, in brez izposojene bliščobe.“

Dedček je bil z vnučico zadovoljen; saj je to, kar je rekel, storil le, da bijo izkušal.

„Naj to izpade kakor hoče, ona se ne bode zavrgla,“ molmal je ter šel gori v čumnato pri betlehemu koleščke namazati, da bi ne imel popoldne pred tem Pražanom nobene sramote. Enefa, še zdaj nevedoča, kako se je zgodilo, da je v dedčkovih mislih tako nagla zmena nastala, jame pospravljati po hiši, če ravno tega nij bilo treba; ali notranja radost in nepričakovanst je nijste pustili denes šivati — morala je hoditi pometat, ali kaj družega delat, da bi veseli vihar v svojih prsih vsaj malo zljajšala.

Cesar je denes v Pešti, kjer bode predsedoval skupnemu ministerskemu svetu glede vprašanja o žitni colnini. Izmed avstrijskih ministrov so v Pešto šli Auersperg, Lasser, Pretis in Banhans. — Cesar je tudi o honvedski vojski svojo zadovoljnost izrekel.

Ogerski deficit za leto 1875 bode po „P. N.“ znašal deset milijonov, tedaj vendar malo menj nego lani.

Vnanje države.

V **Rusiji** se izvršuje občna vojna ali brambovska dolžnost. Ruska vlada je prav pametno, z lepo, ne s silo, premagala razne težave, ki so se temu izvršenju protivile. Tako Menoniti ne smejo po svoji „veri“ krvi prelivati — vlada jih je mej vojaki dela k ambulancam. Razkolniki smejo brado nositi, kakor jim zopet njih „vera“ ukazuje; Baškiri smejo svoje konje jezdit in bodo imeli svoje posebne švadroni. Samo neki Nemci, ki so v Rusiji naseljeni, so tako silo korajžni, da se raji iz Rusije izseljujejo, nego da bi ruski vojaki bili. Čehi njih mesta zavzemajo in Rusija bode menda s to zmeno zadovoljna.

V pravdi o **Bazinovem** ubegu so obsojeni oberst Vilette in Plantin vsak na šest mesecev, Doineau na dva meseca in Gigoux na en mesec ječe.

Francoski listi si polnijo predale z nekrologi Guizotovimi, s poročili o maršalovem popotovanju in s premišljevanjem o izidu volitve v departementu Maine-et-Loire. Monarhističnim listom se zdi to zmaga, da je Bruas dobil 26.025 glasov, in „Journal de Paris“ pravi, da je to dokaz, da dežela noče o republiki ničesa vedeti. Poprej so v tem okraji 11krat zapored rojalistični kandidati zmagali, a v teh letih se je spremenilo mišljenje, in kakor je ta departement, tako je cela dežela.

„Times“ poročajo o sprejemu nemškega in avstrijskega poslanca Hatzfelda in Ludolfa, pri predsedniku **španjske** republike, ter prinašajo ob enem njih nagovor, v katerem se izrekajo simpatije obeh vladarjev do Serranove vlade. Maršal Serrano je „mutatis mutandis“ ponavljal, kar sta poslanca rekla. Dali se jima bodo banketi. — Čudno pak je to, da se pri govorjenji niti enkrat nij čula beseda „republika“, in da poslanca Serrana nijsta nagovorila z „gospod predsednik“, nego samo „gospod vojvoda“. — „Politica“ piše, da španjska vlada niti pedi španjskega ozemlja, niti kake naselbe ne odstopi. — Don Carlos se je s Cabrerom popolnem sprl. Vsi častniki, kateri so bili pripadniki Cabrera, so popustili pretendentove bande ter žive na južnem Francoskem.

Amerikanski predsednik Grant je sprejel 15. sept. avstrijskega poslanika Schwarza, ki je svojo poverjenico izročil.

Dopisi.

Iz Hrastnika 16. septem. —š— [Izv. dop.] Včeraj se je na naši dvorazredni šoli konecletna skušnja vršila, po skušnji pa je bila šolska veselica na hribu „Prapretni“. Kar zadeva preskušnje, smem reči da naša šola zasluži gotovo prvo mesto v celem okraji laškega trga. Da! ponosni smemo biti na naša izvrstna učitelja gg. Valentiniča in Flisa. Srce človeku veselja igra, ko sliši, kako otroci dobro odgovarjajo in kako gladko jim teče pravilna slovenščina. Vi mračnjaki, kateri rujete proti novim šolskim postavam in s tem tudi šolo spodkopujete, potrudite se v našo šolo in prepričali se boste kakšen velikansk napredek so šole naredile z novimi postavami; prepričali se boste da ste sovražniki a ne prijatelji človeštva!

Velika kvar je naši šoli še to, da nema svojega poslopja, a tudi v tem bode pomagano, kajti naš okrajni šolski svet je uže sklenil zidati novo šolsko poslopje, in upamo da se bode to tudi vresničilo, ker na to posebno priganja načelnik našega okrajnega šolskega sveta g. vitez Gosleth iskren prijatelj in podpiratelj šole. Hvala mu torej zato! Pri vsem tem pa moram vendar ostro grajati nekatere gospode in može, kateri uže zdaj rujejo in ščurjejo kmete proti zidanju nove šole; naj bi vendar pomislili, da so njih predniki v potu svojega obraza zidali šole v katerih so se potem oni izobraževali, in bi pa zdaj za svoje potomce ne hoteli kaj koristnega storiti. O vi nehvaležneži!

Iz Bleda 16. sept. [Izv. dop.] Pretekli teden smo imeli priložnost prepričati se kako hudomušne so naše Gorenjske hčere Evine. — Pred malim Šmarnom večer se je tukajšnji hišni gospodar B. iz neznanega uzroka obesil. Tukajšnji prebivalci so bili, to se ve da zelo nevoljni, ker si je v to delo zbral dan, ko je največ tujcev in romarjev pri nas. In moral je to tudi čutiti. Fajmostru gre čast, da se nij branil, dati mu prostora na pokopališči, pa dolgo nij bilo nobenega dobiti, ki bi samomorilca hotel nesti v Grad; tudi ladijo posoditi se je vsakdo branil. Zadnjič ga vendar spravijo na božjo njivo. Toda moral je čakati celo noč in drugi dan do večera, da so ga spravili v zemljo. A kak vrišč nastane, ko začno kopati jamo. Ženske prilete iz vseh kotov, začno zmerjati

„Ti pojdeš morda še denes na poskoke, reče mati Mrakotova dražljivo deklici, katera je z dedčkom mile goste pri vrtni lesi sprejela; „glej, kako se ti čelo sveti.“

„Saj dobro veste, da se mi ne sveti zavoljo nobenih „poskokov“, nego zato, ker sta prišla vendar enkrat k nam“, reče Enefa prostodušno in očitno pred vsemi, ko je doktor dedčku roko stisnil. Otik je bil tako osupnen, ko je slišal od matere, da je bil zgodaj zjutraj dedček na domu, da bi ga končno na betlehem povabil, kakor Enefa, ko jej je na denašnji popoldne obiskovanje napovedal. Še zdaj si nijsta verjela, če sta se tudi prijateljsko pozdravila. Ali ko se je doktor k Enefi obrnil, da bi jej roko podal, tu se je njegov obraz tako razjasnil, da je morala mati tudi njemu prerokovati, da pojde v kratkem na „poskoke“. Vse drugo je pozabil poleg tega, da bode celo popoldne blizu nje. Sicer se je pa obnašal isto tako, kakor ko jo je prvič v hosti srečal; izpodtikal se

je, jecljal je, nutil se je, bil je sama zadrega in zmeta. K sreči sta delala stara, kakor ne bi ničesa opazila; po svojem jutranjem pogovoru se niti ozrla nijsta po mladih človeških ter sta si zmirom kaj razkladati imela. Jenika nij bilo videti; utekel je jezno proč, ko je slišal, da pride doktor obiskat. „Pa saj boš videla, da nij nič dobrega na njem,“ grozil se je nad sestro, ki ga je zavoljo tega oštevala.

„Najprej se morate zdolaj malo odpočiti ter okrepčati; potem stoprv pojdemo betlehem gledat, če je še tak, kakor ga ima gospod doktor iz Prage v spominu,“ reče dedček prijazno, ko se je vse praznično lesketalo: tla kakor sneg, okna kakor solnce. Okolo svetih podob so bile zelene vejice ovite in pod mizo so nasute ločne cvetlice, kakor o sv. Janezu Krstniku.

Doktorja je omamil poseben, še nikoli prej ne čuteni mir, ko je prestopil prag pohlevne hišice, pod katere z mahom obrasteno

in kregati kopače, pogrebce in navzočne gospode. Ko to nič ne pomaga, hočejo jim pobrati orodje, zasipajo jamo in še le žandarmerija je napravila red. Nij treba da bi zagovarjal samomorilca, a vendar se je vsem okoličanom studilo to početje, ne zaradi njega toliko kakor zaradi žalujoče žene in otrok. Pomisliti se mora tudi to, da je zdravniška komisija izrekla, da je uže od nekaj časa sem bil na duhu bolan, (kar so tudi okoličanje) zapazili. — Župnik se je v nedeljo opravičeval, (1) zakaj da nij branil pokopališča. Rekel je, da po cerkvenem pravu nij dovoljeno, a da smo deželnej oblasti, katera se meni le za to da jej davek plačujemo dolžni pokorščino. — Čemu nam je li pokopališče? Ravno tako se bo spremenil oni, ki bo ležal zraven tega v prah in pepel, kakor bi se bil tako. Ali si nij bog sodbe pridržal? Ali nij kruta neusmiljenost, da žalijo nesrečno vdovo in jej ropajo zadnjo tolažbo? To v premislek našim vaščanom in okoličanom, — sicer pa v dokaz kako je treba še šolskega poduka in omike.

Iz Laškega trga na slov. Štaj. 16. sept. [Izv. dop.] Naš trg obdaje kmetška slovenska okolica, tržani naši žive od slovenskega kmeta in v šolo vpisanih je gotovo $\frac{3}{4}$ kmetških otrok in $\frac{1}{4}$ tamo tržanških in naš trg nij, kakor tržani sami pravijo, nemška kolonija, ampak tudi najhujši ustavoverec ne taji Slovenca. — To vse je faktum, ali če človek v našo šolo k izkušnji pride, mislil bode, da je kje gori v Hessen-Kasslu. O spodnjem razredu nij tožbe, fantje in deklice so odgovarjali dobro slovenski in nemški. Občudovali smo v gornjem razredu zaanje otrok, učitelj gosp. Raner je kazal izvrsten uspeh, ali čudili se tudi pogumu in predrznosti, ki učitelja navdaja, da si upa vse v nemškem jeziku voditi. Je prav lepo, da so tržanski otroci izvrstno odgovarjali, je opravičeno, da par kmetških otrok nemški tudi dobro odgovarja, slovenske glave so neki dobre, ali gospod učitelj in nadzornik naj bi pogledal, koliko je imel otrok, katere nij vprašal ne vprašati smel, ker bleska bi mu malo bilo; gospôda naj se spomni, bodi potem uspeh nemškega podučevanja še tako izvrsten, da treba slovenščini tudi dati kaj prostora, da treba respektirati jezik onih, ki učitelja redijo, ki so podlaga življenju tržanov; slovenščina, jezik naših kmetov bode potrebna tržaškim otrokom, ker

streho je viselo eno lastovčje gnezdo pri drugem. Sedel je k mizi na črni stol, kateri je dedček lastnoročno obrisal, z belim prtičem, ki ga je s stene snel, v znamenje posebnega spoštovanja svojih gostov. Ko je pogledal skozi okno na gore, ki so toliko pomnile in na to malo, od njih zagrajeno ljudsko pribežališče; ko je pazil na vrtič, zelenč se okolo hišice kakor rosnica, na katerem je prepeljavaval snežnobeli petelin z grebenom, ki je bil rudeč kakor nagelj, svojo čopasto in pisano družino; kjer je skakljala mej hrošči četa kuncev s svilovo dlako v popoldnevem solncu se leskečo, kjer nij bilo videti dreves od samih srebrnih in belih rožic na njih in kjer je na vsaki cvetoči veji prepevala ptičica — — nij si mogel veselejše podobe misliti. Pa kaj še le, ko se je ogledal po izbi s tem starobelim pohištvom, in srebrnolasnega starca, kateri

g. učitelj bode vedel, da ne gredo vsi kruha si iskat mej Nemce; zdrava pamet bode učitelju povedala, da je treba tudi na „paverskega“ otroka ozir jemati, kateremu je materinščina slovenščina, katerih starši še ne mislijo na to, da bi prej ko slej prišli v nemško žrelo. — Eden naših izvrstnih kmetov g. Žrtek je bil pri skušnji, njemu in drugim, ki posedajo v šolskem svetu, polagamo na srce, naj pazijo na šolo, naj ne pusté tržanom in učitelju delati v šoli gledé učnega jezika kakor jim drago, kmetje plačujejo dobre $\frac{3}{4}$ šolskih stroškov, oni pošiljajo $\frac{3}{4}$ svojih otrok v šolo, njim gre menda le terjatev in pravica, da se njihovi otroci tudi kaj naučé, kar nij mogoče, če učitelj le nemški uči in se na tržanove stroške po večini opira, ki nemški uže znajo, toliko menda vendar sme slov. kmet od šole zahtevati, da njegov jezik nij dekla v lastni zemlji, nemščina pa njena gospa. Pozor kmetje naše okolice! otroci vaši, ki ljudi na cestah pozdravljajo, govorijo „guten Morgen“, ne „dobro jutro“, in še to prav pokvečeno.

Iz Oggerskega 16. sept. [Izv. dop.] Naši časopisi, na čelu jim „Pest. Lojd“, so vsi polni hvale na hrvatsko vladu, na hrvatski sabor, na hrvatsko narodno stranko, ter lokavo in na pol sramežljivo zavidajo Hrvatom njihovo odločno napredovanje. „P. Lojd“ predstavlja hrvatsko vladu in hrvatski sabor našej vladi in našem zboru kot zrcalo, v katerem naj se glede delavnosti in vspeha vgladata, on hvali složnost hrvatske narodne stranke in jadicuje nad razcepnanosti Deakove stranke. Poleg tega pa ne pozabi Hrvate opominjati, da se imajo za ves svoj napredek državni zvezi z ogersko kraljevino zahvaliti! No to se ve da! Hvala iz protivnikovih ust nij sicer mnogo vredna, in skoro bi za Hrvate častneje bilo, če bi jih naši časopisi obrekovali in grajali. Hvala naših časopisov zadržava pa v sebi zavist, češ Hrvati napredujejo mi pa ne, ter se temelji na tako očividne vspehe, da naši časopisi ne morejo drugače nego pripoznati kar celi svet pripozna: napredovanje Hrvatov. Drugače je s srbskim cerkveno-šolskim kongresom. Uspeh celega njegovega dosedanjega delovanja sestoji samo v volitvi patrijarha Ivačkoviča. Mej državno samostalnostjo ogerske kraljevine in deželno avtonomijo hrvatske kraljevine, nij za srbsko cerkveno-šolsko avtonomijo nobenega prostora več. Sklepi srbskega kongresa ne smejo prejudicirati

bi bil gotovo, ko bi mu bile razmere ugodne, bliščal mej modrijani svojega naroda, in pa na to lepo devico... Ko se je ustavil na njej njegov pogled, slede vsak njen gibljaj: ko je mizo pogrinjala, posodo nanjo razstavljala — nij mogel več očij od nje odtrgati. Na dobro je izgubil doktor glavo, nij vedel kaj se okolo njega godi in govori, ker nij videl drugega nego njo, ki je naličala pri peči kavo, naenkrat se nanj posmijala in razpaljena od ognja in peči in notranje sreče mu šegavo za dedčkovim hrbtom z belim prstom pokazala na hišna vrata, kjer se je v kukalu lesketal kakor zlata nit njegov las. „Vidiš, zopet sem te očarala,“ pravile so mu zraven njene vtipne oči, na kar so zopet njegove oči odpovedale: „Le čaraj tako naprej, za nobeno reč ti ne bodem bolj hvaležen.“

(Dalje prih.)

sklepom našega in hrvatskega sabora, cerkvena kompetencija srbskega kongresa je podčinjena višjim kompetencijam našega in hrvatskega sabora, in s tem je postala srbska cerkveno-šolska avtonomija celo iluzorna ali da pravo rečem, baš nikakova. Velika poteškoča za izvedenje sklepov srbskega kongresa leži tudi v tem, da je en del srbske patrijarhije na Ogorskem, drugi del pa na Hrvatskem. Hrvatski sabor more za hrvatski del srbske patrijarhije nekaj dovoliti, kar more ogerski sabor za ogerski del srbske patrijarhije zabraniti, ali pa narobe. Pri tem takem imeli bi sklepi srbskega kongresa v enem delu patrijarhije veljavnost v drugem pa ne. Iz tega se vidi, da je denašnje stanje srbskega kongresa, v njegovih razmerah nasproti našemu in hrvatskemu saboru nevzdržno. Nij čuda, če se je vsled tega veliko negodovanje srbskega naroda polastilo, in to njegovo negodovanje obrača se isto tako proti našemu kakor proti hrvatskemu saboru. „P. Lojd“ se veseli tega razpora mej Hrvati in Srbi, kajti v tem bratskem razporu vidi korist za ogersko državo. Čudni nazor in čudna logika je to, da je koristno za državno skupnost da poedini državni del mej soboj v neslogi v razporu žive! — Košut je začel zopet epistole iz Turina pisati. Po uvednji dvalizma pisal je vsak mesec po eno epistolo. Narod je poslušal njegove besede, pa k srcu jih nij vzel. To uvidevši je Košut svoje pisanje ustavil. Finančna mizerija in rastoče nezadovoljstvo mu je pa pero spet v roke stisnilo in denes se s svojimi epistolami spet na površje dnevne politike spenja. V zadnjem svojej epistoli odločneje kakor v svojih prejšnjih naglasuje potrebo neodvisnosti ogerske države od Avstrije, ter Magjare na javno revolucijo bodri. Stari volk svoje čudi še nij spremenil.

Domače stvari.

— (Na ljubljansko izobraževališče) za učiteljice pride neki Kronberger iz Gradca. Same tujce dobivamo v deželo.

— (V Kočevje) prideta za profesorja Fr. Grdinič in Pet. Wolfsegger.

— (V Novomestu) je za profesorja imenovan Ant. Riedel.

— (Ljublj. katoliško-politično društvo) je vložilo pritožbo zoper svoje razpuščenje po dež. vladi, a ministerstvo je pritožbo odbilo in razpust potrdilo.

— (Čebele) so na Kranjskem letos še precej dobre, t. j. medu je več nego se je pričakovalo v sredi leta. Le rojev je bilo po ena mesta jako malo. V Ljubljani je med po 16 do 17 gld. cent.

— (V Ljubljanski čitalnici) v nedeljo 20. t. m. ne bode soareje, kakor je bilo naznanjeno, baje ker nij bilo mogoče godbe dobiti. Soareja bode torej na prihodnji teden preložena.

Razne vesti.

* (Nevarnosti na železnici.) Človek bi ne mislil, da je svet še vedno tako surov da hudobno in poredno napada železniške vozove, ter s tem žuga življenju in zdravju potnikov in železniških služabnikov. A statističen izkaz priča, da se je l. 1873 in v prvi polovici 1874 na progah državne železnice 3krat ustrelilo ter 32krat metalo kamenje na vozove, in sicer 28 na Češkem, 2 na Moravskem, in 1 na Ogorskem, ustrelilo pa se je po 1 na Moravskem, Nižjeavstrijskem

in Ogerskem. V prvi polovici l. 1874 se je kamenje metalo 14krat, in sicer 5 na Češkem 8 na Moravskem in 1 na Nižjeavstrijskem. — Čudno se nam pa zdi, da ta statistični izkaz nič ne pove, da-li se je kako človeško življenje s temi surovostmi končalo ali poskodovalo, kar je gotovo najbolj zanimivo.

* (Strašna nesreča) se je zgodila na vzhodni železnici na Angleškem 12. t. m. Dva hlapona sta se trčila. Dva jeta oseb je mrtvih, štirideset hudo ranjenih. Večina teh ranjenih bode težko še vstala. Povedati je treba, da sta bila oba vlaka brzovlaka, da sta torej še strašno močjo trčila drug ob drugega. Dež vodnikom lokomotivov nij dal videti lučij, da bi se bili vozovi zavrli. Bilo je to po noči. Veliko zdrobljenih voz se je zažgalo, da se je videlo pobirati nesrečene popotnike. Ko bi se bila hlapona le dve minuti prej srečala, srečala bi se bila na mostu, in veliko popotnikov bi bilo palo v vodo ter utonilo.

* (Lakonizem.) Ko je vzduhič predsednik francoske republike Mac-Mahon potoval po deželi, je hotel nek špekulant zvedeti, kak utis dela to na provincijo in ali naj kupuje ali prodaja. Ker pa nij hotel, da bi telegrafski uradniki vedeli, kaj hoče, telegrafiral je svojemu korespondentu v provincijo samo: „a“ — Korespondent pa je po taistem potu odgovoril: „a“ — in mož je nakupil, namestu da bi prodal.

Razpis.

Služba pevovodje čitalnice ljubljanske združena s stopnjo kapelnika dramatičnega društva se oddaja. Stalna letna plača je 600 gld. in dve benefi. Ponudbe z dotičnimi spričevali sposobnosti naj se pošiljajo najdalje do konca meseca septembra podpisane odboru.

V Ljubljani 18. septembra 1874.

Odbor „Dram. društva“.

Narodno-gospodarske stvari.

Vinska letina.

(Konec.)

Na Nemškem ob Renu pravijo tamošnji vinorejci avgustu „kuhar“, in v dobrih letih je res strašno vroč, in grozdje jako hitro zori. Od l. 1868 pa ob Renu nij bilo ni kvalitativno ni kvantitativno dobre vinske letine, in tudi letošnja ne bode. Uzrok temu so spomladni mrazovi pa mesec „kuhar“, ki je bil letos deževen in mizel. Iz Rajngava se piše, da so tamošnji vinogradi uže zaprti, ker je grozdje skoraj uže vse zrelo. Tudi veliko ga bode, kar je prav, ker ga tam jako manjka. Ob reki Mosel so vinogradi krasni. Trte še nijso bile nikdar tako obložene, kakor letos da bode kapljica dobra, za to pa solnce skrbi. saj je v teh krajih vina treba. Slepništvo z narejenim vinom nij nikjer tako cvelo, kakor v tem delu Nemčije; lansko leto so sleparji navezili 80.000 centov sladkorja, da so vino fabricirali. Vico iz teh krajev je imenitno po svetu, a Mozalanci in Palatinci so kljub temu kot vinski sleparji skoraj tudi uže v slovesu.

V Švajci je po vinogradih velik blagoslov, posebno po višjih legah, ker trte sadu skoraj nositi ne morejo. Tako je po celi renski dolini. Toče po sreči dozda še nij bilo. Sadje in trta, oboje je zrelo, grozdi in jagode so debele in nabite. Na neki trti špitala št. galenskega, ki je 8 let stara, visi 187 nezrečeno lepih grozdov. Ako toča ne bode, napolnili se bodo zopet sodi. Po vinogradih okolo Curiha je večidel lepo; akoravno grozdov nij veliko, so pa zato debeli in lepi.

Na Francoskem bode letos toliko vina, da bi človek kmalu ne verjel očem. V Burgundu se uže zdaj prazni sodi trikrat tako drago plačujejo, kakor po navadi. Okoli Autuna so krčme, na katerih tablah je zapisano: „Kolikor se hoče vino; eno uro dolgo se pije za en sold.“ Vinski bratje torej tam dobro živé.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov po izvrstni

Revalesscière du Barry

v Londonu.

Vsem trpečim zdravje po izvrstni Revalesscière du Barry, katera brez porabe leka in brez stroškov sledeče bolezni odstrani: bolezni v želodci, v živcih, v prsih, na pljučah, jetrah, žlezah, na slisnici, v dušnjaku, v mehurju, in na ledvicah, tuberkole, sušico, naduho, kašelj, neprebavljivost, zapor, drisko, nespečnost, slabost, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavico, naval krvi, šumenje v ušesih, medlico in bljevanje tudi ob času nosečnosti, skalno silo, otožnost, sušenje, revmatizem, protin, bledico. — Izpisek iz 75.000 spričeval o ozdravljenji, ki so vsem lekomo zoperstavljala se:

Spričevalo št. 73.928.

Waldeg na Štajerskem, 3. aprila 1872.

Hvala Vašej Revalesscière, katero sem jaz, 50 let star mož, skozi 2 leti neprestano užival, sem od mojega 10letnega trpljenja: otrpnost na rokah in nogah, skor popolnem ozdravel in opravljam, kakor v najboljših časih, svoje posle. Za to meni izkazano veliko dobroto Vam izrekam s tem srčno zahvalo.

Br. Sigmo.

Spričevalo št. 93.268.

Trapani v Siciliji, 13. aprila 1870.

Moja žena, žrtva strašnih, nervoznih bolečin, s hudo oteklino na celem životu, s srčnim bitjem, nespečnostjo in vrančnico v najhujši stopinji, je bila od zdravnikov za izgubljeno zmatrana, kar sem se odločil pribežati k Du Barry-evi neprecenjeni Revalesscière. To izvrstno sredstvo je na začudenje mojih prijateljev, v kratkem času one strašne bolečine ozdravilo in mojo ženo tako okrepčalo, da se je, dasiravno 49 let stara, plesov udeležiti mogla. To Vam naznanjam na korist vseh enako trpečih in se Vam srčno zahvalim.

Atanasio Barbera.

V plehaših pušicah po pol funta 1 gold. 60 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalesscière-Biscuiten v pušicah 2 gold. 50 kr., in 4 gold. 50 kr. — Revalesscière-Chocolatée v prahu in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold. — Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Mahr, v Gradcu bratje Oberanzmeyer, v Innsbrucku Diechtl & Frank, v Celovcu P. Birnbacher, v Louči Ludvig Müller, v Mariboru F. Koletnik & M. Morić, v Meranu J. B. Stockhausen, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarnjah in specerijakih trgovcih; tudi razpošilja du ajakska hiša na vse kraje po poštah nakaznicah ali povzetjih.

Umrli

od 15. do 17. sept.: Jera Kozler, 43 l. na želodčnem raku. Vladimir Krnsnik, 1 l. na pljučnici. Ludmila Milic, 4 mes., na driski. Antonija in Marija Vernik, obe na tifusu. Fr. Lulek, 10 mes. na driski. Josefa Košir, 6 l. na vnetici grla. Eliza Novak, 82 l. v bolnici umirajoča prinese. Jovana Komatar 28 l. na jetiki.

Tuji.

17. septembra: Evropa: Knor A. in J. iz Plzna. — Ivanovič iz Reke. — Vičič iz Kopra. — Steten iz Trsta. — Kugler iz Dunaja. — Košič iz Postojne. Pri Slonu: Gasinger iz Dunaja. — pl. Gosslett iz Hrastnika. — Kraine iz Celja. — Berger iz Norimberga. — Hönig E. iz Avsika.

Mojstersko

imenujejo vsi klijenti loterijske informacije profesorja matematike pl. Orlicé, Berlin, Wilhelmstrasse 125. Vsak prijatelj loterije si notiraj to adresu.

Pazno

beri vsakdo ona oznanila, ki obljubijo, da se bode amba ali terna zadela, ako se posluži od nekdanj znane loterijske instrukcije profesorja pl. Orlicé, Berlin, Wilhelmstrasse 125.

lin, Wilhelmstrasse 125. Vsakemu se brez stroškov dajo pojasnjenja.

Kolektorska agitacija

proti tako imenovanim Orlicéovim številkam obstaja v tem, da redno vpisane vestno kombiniranih številnih grup jemlje dosti časa. Nikdo pak naj se ne daje voditi antipatiji kolektérjev, kajti veliko teh je izmed najstarejših klijentov gospoda prof. pl. Orlicéa, Berlin, Wilhelmstrasse 125. (241)

Ker so se v kratkem času

veči dobitki

pri srečkanji loz pripetili v moji kupčiji, priporočam in ponudim p. t. občinstvu zopet

Brunšvejgske 20-tolar loze

po sledečem kupu:

Glavni dobitek je 40.000 tolarjev ali 60.000 gold. a. v.

En cel original-loz stoji gold. 140 a. v.

Deli loza:

$\frac{1}{2}$	gold. 75
$\frac{1}{4}$	40
$\frac{1}{10}$	16
$\frac{1}{20}$	8

Glavni dobitek je: 40.000, 6000, 4000 tolarjev itd.

50 veliki dobitki morajo vlečeni biti, zategadelj vsak z serijo srečkani loz in del loza more vdobiti.

Srečkanje bode uže 30. septembra 1874.

Naročila in pisma z novcem se koj rešijo.

Liste po srečkanji se razpošiljajo prosto in franko.

J. Brod,

Bank & Wechsel-Geschäft in Prag,

Wenzelplatz Nr. 3 neben „Spinka“.

(260—2)

Zdravi zobje!

Rabljenje dr. J. G. Poppove anatherinove ustne vode pripomore kot komaj kako drugo sredstvo v ohranjenje zob, ker tiste in druge dele ust varuje škodljivega zunanjega vplivanja in širjenja uže pričetih ustnih in zobnih bolezni in je ozdravi.

Cena sklenice 1 gld. 40 kr.

Dr. J. G. Poppova

Anatherinova zobna pasta.

Fino zobno milo v ohranjenje zob in odvrnenje njihovega popačenja. Vsakemu zelo priporočano.

Dr. J. G. Poppov

vegetabilni zobni prah.

Čisti zobe tako, da se po vsakdanjem rabljenju ne le navadno tako sitni zobni kamen odpravi, nego tudi glazura zob vedno bolj bela in nežna postaja.

Zalogo:

(64—3)

v Ljubljani pri Petričič in Pirkner-ji — Jos. Karinger-ji — A. Krisper-ji — Eduard Mahr-u — Fer. Melh. Schmitt-u — E. Birschtz-u, lekarji; — v Kranji pri L. Krisper-ji — Seb. Schaunig-u, lekarji; — v Pliberg-u pri Herbst-u, lekarji; — v Varaždinu pri Halter-ji, lekarji; — v Rudolfovem pri Dr. Rizzoli-ji, lekarji — Josef Bergman-u; — v Krškem pri Fed. Bömes-u, lek.; — v Kamniku pri Jahn-u, lekarji; v Gorici pri Pontoni-ji, lekarji — J. Keller-ji; — v Wartenberg-u pri F. Gadler-ji; — v Vipavi pri Anton. Deperis-u, lek.; — v Škofljoki pri C. Fabiani-ji, lekarji; — v Kočevju pri J. Braune-tu, lekarji; — v Idriji, e. k. rudarska lekarnica; — v Litiji pri K. Mühlwenzel-ji, lekarji; — v Radoljici pri Zalokar-jevi vdovi.

Dunajska borza 18. septembra.	(Izvirno telegrafsko poročilo.)
Enotni drž. dolg v bankovcih	71 gld. 30
Enotni drž. dolg v srebru	74
1860 drž. posojilo	110
Akcijske narodne banke	994
Kreditne akcije	248
London	109
Napol.	8
C. k. ceteri	78 1/2
Srebro	103
	90